

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

GALIMI KAIMO PLĖTROS POLITIKOS PRIORITETAI PO 2013 M., PANAUDOJANT ES PARAMĄ

***PAGAL NACIONALINES IR ES STRATEGIJAS:
“LIETUVA 2030” IR “EUROPA 2020”***

**Kaimo plėtros departamento l. e. p. direktorė
Vilma Daugalienė**

2011 m. rugsėjo 13 d., Vilnius

IŠŠŪKIAI IR PROBLEMOS, SU KURIOMIS SUSIDURIA KAIMO VIETOVĖS

Socio-ekonominiai iššūkiai

- Pajamų skirtumai
- Kainų nestabilumas, rizikos valdymas
- Mažiau išsivystę kaimiškieji regionai

Aplinkosauginiai iššūkiai

- ŠESD emisijos
- Dirvos alinimas
- Vandens / oro kokybė
- Buveinės ir bioįvairovė

Teritoriniai iššūkiai

- Kaimo vietovių gyvybingumas
- ES žemės ūkio įvairovė

Apsirūpinimo maistu užtikrinimas, maisto sauga

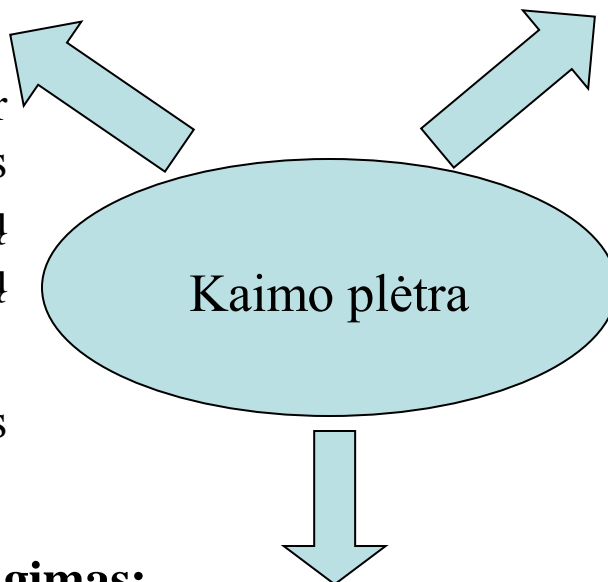
Sinergija ir koordinavimas su: BŽŪP pirmuoju ramsčiu, ES struktūriniais fondais

Indėlis siekiant strategijos “Europa 2020” tikslų

STRATEGIJA “EUROPA 2020” IR KAIMO PLĖTROS POLITIKA: PAGRINDINIAI PRIORITETAI

PAŽANGUS augimas:

- Parama inovacijoms ir įgūdžiams, žaliosioms technologijoms bei tyrimų metu gautų rezultatų efektyvus panaudojimas
- Iniciatyvų, skirtų socialinėms inovacijoms, numatymas

INTEGRACINIS augimas:

- Vietinio potencialo atvėrimas, kaimo ekonomikų įvairinimas ir vietinių rinkų bei užimtumo vystymas
- Alternatyvių galimybių žemės ūkio restruktūrizacijai vykdyti pradžia

TVARUS augimas:

- Efektyvaus ir tausaus išteklių panaudojimo didinimas ir aprūpinimas viešosiomis gėrybėmis.
- ŠESD emisijų mažinimas, anglies teršalų kontrolės didinimas, bio-energetikos plėtra.
- Tvaraus žemės tvarkymo užtikrinimas ir bioįvairovės išsaugojimas.

KAIMO PLĖTROS POLITIKOS TIKSLAI IR PRIORITETAI: APŽVALGA

Ilgalaikiai strateginiai tikslai

(kaip tai identifikuota EK komunikate dėl Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) po 2013 m.)

Žemės ūkio
konkurencingumas

Tausus gamtinių
išteklių valdymas

Darnus teritorinis
kaimo vietovių
vystymasis

Integravimas į strategijos “**Europa 2020**” kontekstą:
pažangus, tvarus, integracinis augimas

Veiklos **prioritetai**, įskaitant:

- intervencijos sferas
- patobulintus planinius rodiklius

Visa tai savo kaimo
plėtros programose turi
atspindėti visos ES
valstybės narės / regionai

EK KOMUNIKATO DĖL BENDROSIOS ŽEMĖS ŪKIO POLITIKOS (BŽŪP) PO 2013 M. NUOSTATOS: KAIMO PLĖTRA

Pagrindiniai kaimo plėtros elementai:

- Aplinka, klimato kaita ir inovacijos;
- Parama tiesioginių pardavimų ir vietinės rinkos vystymui;
- **Jaunųjų ūkininkų** ir naujų rinkos dalyvių specifinių poreikių tenkinimas – prioritetas.

Siekiant efektyvumo – stiprinti kaimo plėtros ir kitų ES politikų sąsajas numatant ES lėšų valdymo bendras strategines gaires, - būtų imtasi šių veiksmų :

- Būtų apimta veikla, kuri dabar finansuojama iš Sanglaudos fondo, Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, Europos žuvininkystės fondo ir Europos žemės ūkio ir kaimo plėtros fondo.
- būtų pakeistas dabartinis metodas konkrečioms politikos sritims rengti atskiras strategines gaires ir užtikrintas didesnis jų suderinamumas.

NUMATOMI KAIMO PLĖTROS PRIORITETAI (1)

1. Žinių sklaida žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose

- (Horizontalusis prioritetas)
- Žmogiškasis kapitalas ir pažangaus bendradarbiavimo tinklo sukūrimas žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.
- Inovacijos, žinių bazės suformavimas žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.
- Sąsajų tarp žemės ūkio ir miškininkystės sektorių bei tyrimų ir vystymosi stiprinimas.

2. Žemės ūkio konkurencingumas, ūkių gyvybingumas

- Ūkių, susiduriančių su svarbiomis struktūrinėmis problemomis, restruktūrizacija.
- Gamybinių pajėgumų žemės ūkio sektoriuje atnaujinimas.

3. Maisto tiekimo grandinės organizavimas, rizikos žemės ūkio sektoriuje valdymas

- Pirminių gamintojų integravimas į maisto tiekimo grandinę.
- Parama rizikos ūkiuose valdymui.

4. Ekosistemų, priklausomų nuo žemės ūkio ir miškininkystės sektorių, išsaugojimas ir stiprinimas

Ryšium su:

- bioįvairove / kraštovaizdžiu,
- vandens išteklių valdymu,
- dirvožemio valdymu,
- anglies teršalų kontrole.

NUMATOMI KAIMO PLĖTROS PRIORITETAI (3)

5. Efektyvus ir tausus resursų naudojimas bei perėjimas prie mažiau taršios ekonomikos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose

- Didelis dėmesys skirtinas vandens panaudojimui ir energijai.
- Energijos (pramoninės žaliavos) iš atsinaujinančių energijos išteklių gamyba žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.
- Azoto suboksido ir metano emisijų mažinimas žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.

6. Darbo vietų potencialo didinimas ir kaimo vietovių vystymosi skatinimas

- Diversifikacija (įvairovės didinimas) ir naujų darbo vietų kūrimas.
- Socialinis įtraukimas ir skurdo mažinimas.
- Vietinių iniciatyvų plėtra kaimo vietovėse.

PRIEMONĖS: KELETAS PAGRINDINIŲ SRIČIŲ (1)

Žinių sklaida

- Profesiniai mokymai, konsultacinės paslaugos, naujų technologijų pristatymas (demonstravimas).

Technologinė kooperacija

- Technologijų, technikos, techninio pobūdžio produktų vystymas / pritaikymas.

Ekonominė kooperacija

- Pavyzdžiui, greito paskirstymo tinklai, resursų paskirstymas ir pan.

Aplinkosauginė kooperacija

- Kolektyviniai veiksmai geresniems rezultatams pasiekti (pavyzdžiui, veiksmai, apimantys platesnes veiklos sritis, didesni projektai ir pan.)

PRIEMONĖS: KELETAS PAGRINDINIŲ SRIČIŲ (2)

Verslo plėtra

- Įtraukiant jaunuosius ūkininkus.

Rizikos valdymas

- Naujų priemonių rinkinys: dabartinių draudimo schemų taikymo išplėtimas (sustiprinta parama draudimo priemonėmis, savitarpio pagalbos fondais), pajamų stabilizavimo priemonės įvedimas (kompensavimas ūkininkui, kai pajamos nukrenta žemiau tam tikro lygio, palyginus su vidutinėmis pajamomis).

LEADER metodo įgyvendinimas

- Metodo “iš apačios į viršų” stiprinimas, strategijų kūrimas ir įgyvendinimas
- Galimybė iniciuoti jungtinius veiksmus ar iniciatyvas, kurioms finansavimas būtų skiriamas iš kitų fondų.

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS

Stiprybės, Silpnybės, Galimybės ir Grėsmės (SSGG) (1)

STIPRYBĖS

- **Didelė** žemės ūkio, maisto ir miškininkystės **sektorius svarba** šalies ūkio struktūroje;
- **Spartėjanti technologinė** žemės ūkio ir kaimo plėtros procesų **pažanga**;
- **Palanki šalies geografinė padėtis** prekybai žemės ūkio, maisto ir kita produkcija;
- Turimi žemės ūkio gamybai **tinkami žemės ištekliai**;
- **Didėjanti smulkių ir šeimos ūkių svarba** kaimo plėtros procese;
- **Sukurtas mokslo, mokymo ir konsultavimo tinklas**;
- **Išplėtotas interneto viešųjų prieigų tinklas**, aukštas interneto pasiekiamumo lygis;
- Neužteršta aplinka, **didelė biologinė įvairovė**;
- **Didelės galimybės plėtoti ekologinį ūkininkavimą**;
- Vaizdingas kraštovaizdis, patrauklus turizmo veiklai plėtoti ir rekreaciniams poreikiams tenkinti (**išaugusi kaimo turizmo plėtra** ir besiformuojančios naujos paslaugos);
- **Turtingas kaimo vietovių kultūros paveldas**;
- **Stiprėjantis kaimo žmonių bendruomeniškumas, partnerystė ir augantis bendruomeninis verslumas**, skatinantis naujų darbo vietų kūrimą kaimo vietovėse;

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS

Stiprybės, Silpnybės, Galimybės ir Grėsmės (SSGG) (2)

SILPNYBĖS

- **Žemas žemės ūkio produkcijos gamybos intensyvumas, nepalanki ūkių struktūra ir nepakankamai išplėtotas, neatnaujinta kaimo vietovių infrastruktūra;**
- **Neracionalus žemės išteklių naudojimas;**
- **Menkas smulkių ir vidutinių ūkių mechanizacijos lygis, pasenę įrenginiai ir technologijos bei nepakankamas šių subjektų investicinis pajėgumas;**
- **Silpna kooperacija ir mažas gamintojų organizacijų aktyvumas;**
- **Kaimo vietovėse gyvenančių, dirbančių asmenų profesinių įgūdžių trūkumas;**
- **Žemas mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) bei inovacijų lygis;**
- **Nepakankamai ir neefektyviai išnaudojamas miškininkystės sektoriaus potencialas;**
- **Nesubalansuotas privačių miškų tvarkymas;**
- **Žemas kaimo gyventojų verslumo lygis;**
- **Kaimo gyventojų pajamų netolygumas (atotrūkis tarp kaime ir mieste gyvenančių gyventojų, vyrų ir moterų gaunamo darbo užmokesčio);**
- **Neišplėtotas paslaugų sektorius kaimo vietovėse, nepakankama socialinė infrastruktūra;**
- **Nepalanki ūkininkų ir kitų kaimo gyventojų amžiaus struktūra;**
- **Nepakankamas gyvenimo kokybės lygis kaimo vietovėse;**
- **Nepakankamai aukštas bendruomeniškumo ir savanorystės lygis;**

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS Stiprybės, Silpnybės, Galimybės ir Grėsmės (SSGG) (3)

GALIMYBĖS

- **Produkcijos gamybos ir realizavimo** šalies viduje (turgeliai, internetinės parduotuvės) ir naujose rinkose **sistemos plėtra**;
- **Ekologiškų, išskirtinės kokybės produktų paklausos didėjimas** tiek vidaus, tiek užsienio rinkose;
- **Didėjantis apsirūpinimo maistu poreikis pasaulyje**;
- **Gamintojų kooperacijos plėtra**;
- **Alternatyvios energetikos technologijų plėtra** kaimo vietovėse;
- **Praktinio mokslo žinių, inovacijų, konsultavimo paslaugų demonstravimo infrastruktūros plėtojimas**;
- **Bendruomeninio verslumo augimas**;
- **Kaimo gyvenamųjų vietovių patrauklumas**;
- **Stiprėjantis tarptautinis ir teritorinis bendradarbiavimas**;
- **Didėjanti LEADER metodo svarba**;
- **Visuomenės orientacija į alternatyvaus pobūdžio veiklas kaimo vietovėse**;
- **Palanki aplinka smulkiam ir vidutiniam bei šeimos verslui**;

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS

Stiprybės, Silpnybės, Galimybės ir Grėsmės (SSGG) (4)

GRĖSMĖS

- **Didesnė konkurencija** tarptautinėse ir vietinėse rinkose;
- **Nestabili pasaulinė ekonominė situacija;**
- **Nevienodas BŽŪP taikomos paramos lygis** ES valstybėse narėse sąlygojantis nelygias konkurencines sąlygas;
- **Klimato kaita;**
- **Emigracija ir „protų nutekėjimas“** iš kaimo vietovių dėl patrauklesnių darbo ir gyvenimo sąlygų mieste ir tarptautinėje darbo rinkoje;
- **Didėjantis socialiai pažeidžiamų asmenų, šeimų skaičius;**
- **Didelė vietos valdžios įtaka LEADER** metodui gali jį iškreipti ar sužlugdyti.

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014-2020 METŲ POLITIKOS TIKSLAI (1)

BENDRASIS TIKSLAS

Užtikrinti ekonomikos augimą, didinant žemės ūkio, maisto ir miškų ūkio sektorių konkurencingumą, tausiai naudojant gamtos išteklius bei sprendžiant klimato kaitos keliamas problemas, kartu sukuriant galimybių gyvenimo kokybei kaimo vietovėse gerinti, užtikrinti darnų teritorinį vystymąsi.

**Didinti žemės ūkio
ir miškų ūkio
konkurencingumą**

**Užtikrinti tausų
gamtos išteklių
valdymą**

**Užtikrinti darnų
teritorinį vystymąsi**

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014-2020 METŲ POLITIKOS TIKSLAI (2)

Didinti žemės ūkio ir miškų ūkio konkurencingumą, skatinant inovacijas ir restruktūrizaciją, taip pat sudarant sąlygas ūkių sektoriuje produktyviau naudoti išteklius.

Specialieji tikslai:

- Gerinti žemės ūkio ir miško valdų struktūrą.
- Kelti ūkių modernizavimo, technologijų ir inovacijų lygį.
- Stiprinti žmogiškąjį kapitalą.

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014-2020 METŲ POLITIKOS TIKSLAI (3)

Užtikrinti tausų gamtos išteklių valdymą rūpinantis aplinka, žemės ūkio sektoriaus pasirengimu spręsti klimato kaitos keliamas problemas ir kaimo vietovėmis, taip pat išlaikant žemės, kurioje ūkininkaujama, gamybos pajėgumą.

Specialieji tikslai:

- Aplinką tausojanti ūkininkavimo praktika.
- Klimato kaitos mažinimas.
- Biologinės įvairovės išsaugojimas ir vertingų gamtos bei tradicinių agrarinių vietovių plėtra.

LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014-2020 METŲ POLITIKOS TIKSLAI (4)

Užtikrinti darnų teritorinį vystymąsi visos kaimo vietovėse, suteikiant vietos gyventojams daugiau galimybių, didinant pajėgumą ir gerinant vietos sąlygas bei kaimo ir miesto vietovių sąsajas.

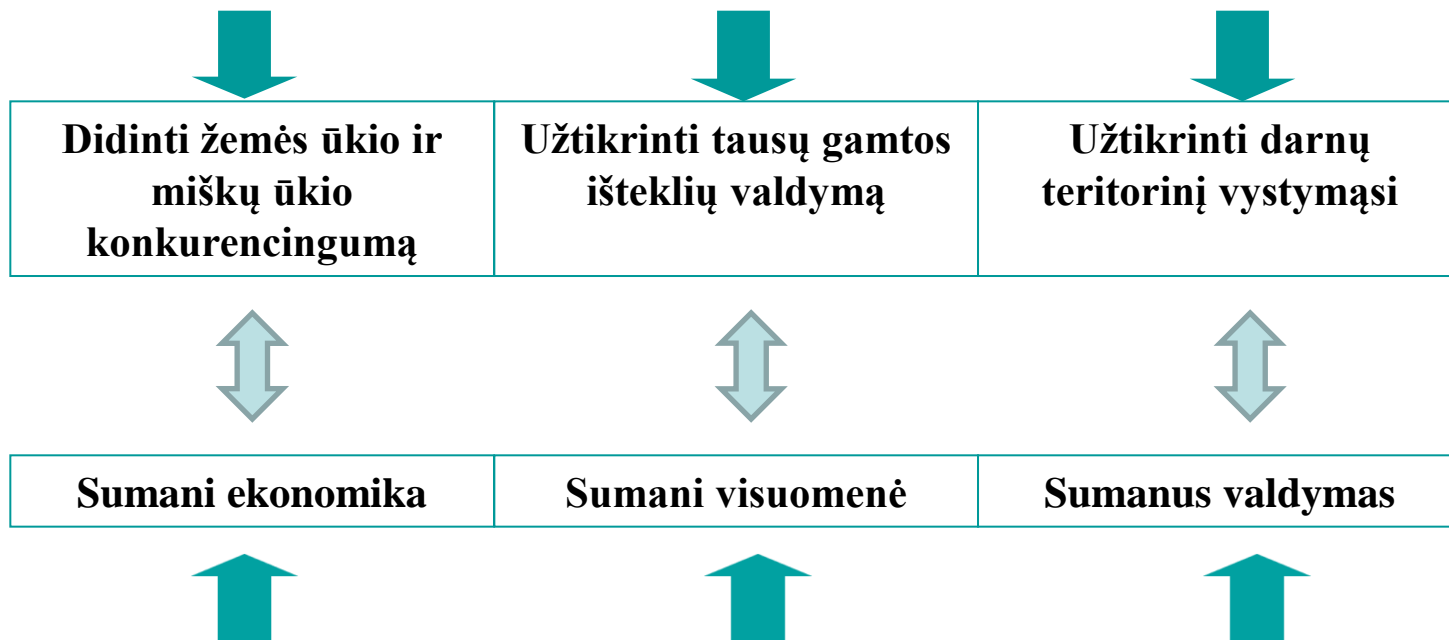
Specialieji tikslai:

- Kurti alternatyvias darbo vietas ir pajamų šaltinius.
- Gerinti socialinę ir fizinę infrastruktūrą, puoselėti kaimo paveldą.
- Skatinti vietos iniciatyvas ir bendradarbiavimą, ugdyti žmogiškuosius gebėjimus.

STRATEGIJA “LIETUVA 2030” IR KAIMO PLĖTROS POLITIKOS PO 2013 M. TIKSLAI

BENDRASIS KAIMO PLĖTROS POLITIKOS PO 2013 M. TIKSLAS

Užtikrinti ekonomikos augimą, didinant žemės ūkio, maisto ir miškų ūkio sektorių konkurencingumą, tausiai naudojant gamtos išteklius bei sprendžiant klimato kaitos keliamas problemas, kartu sukuriant galimybių gyvenimo kokybei kaimo vietovėse gerinti, užtikrinti darnų teritorinį vystymąsi.

STRATEGIJA “LIETUVA 2030”

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

AČIŪ UŽ DĖMESĮ !